

Valtuustokysymys Espoon alkuperäisten meritaimenkantojen turvaamisesta Espoonjoen ja Mankinjoen vesistöissä

Suomessa on enää noin 15 jokea, joissa on geneettisesti alkuperäinen meritaimenkanta. Espoonjoen taimenkanta on ainutlaatuinen. Vuonna 2009 tehdyt tutkimukset osoittivat taimenien olevan perimältään alkuperäistä Espoonjoen kantaa. Mankinjoessa ja sen yläjuoksulla Gumbölenjoessa elävät taimenet ovat myös alkuperäisiä, jokiin satoja vuosia sitten nousseiden taimenten jälkeläisiä. Suomessa merivaelliset taimenkannat luetaan äärimmäisen uhanalaisiksi.

Espoon virtavesiselvityksessä vuodelta 2008 tunnistettiin suojelualueiden ulkopuolisia virtavesikohteita, jotka omaavat erityisiä luontoarvoja. Kohteita sijaitsee Mankinjoen vesistössä 18 ja Espoonjoen vesistössä 15. Arvokohteet muodostavat kaksi selkeää keskittymää. Toinen keskittymistä sijoittuu Vihdin rajalta Nuuksionpäästä mereen Espoonlahden pohjukassa ulottuvalle Mankin-Gumbölenjoen-Nuuksion Myllypuron jokireitille ja sen sivupuroihin. Toinen keskittymä sijaitsee Espoonjoen vesistön latvoilla muodostuen Glimsinjoesta sekä Glomsinjoesta ja siihen laskevista latvapuroista. Kalojen ohella virtavedet muodostavat tärkeän elinympäristön myös mm. saukolle, purohyrrälle ja koskikaralle sekä laajalle pohjaeläinlajistolle.

Virtavesistä havaittiin erilaisia esteitä, joiden katsottiin estävän tai vaikeuttavan vesieliöiden liikkumista. Vuoden 2008 inventiossa esteitä havaittiin Mankinjoen vesistössä 45 ja Espoonjoen vesistössä 18. Näiden nousuesteiden purkutyö on käynnissä. Esimerkiksi Gumbölen kartanon kohdalla kalojen matka on pysähtynyt vanhaan kivipatoon, mutta Espoon kaupunki on vihdoin aloittanut kalatien rakentamisen Myllykosken padon ohi. Gumbölen kalatie on vasta ensimmäinen askel vaelluskalojen reitin avaamisessa. Seuraava noususte on Dämmanin tekojärven säännöstelypato. Mikäli tämä noususte ja Nuuksion Pitkäjärven säännöstelypato saadaan poistettua, taimen nousisi Nuuksion Pitkäjärveen saakka. Gumbölen kalatien hyödyn maksimoimiseksi tarvitaan hyviä kutupaikkoja kaloille, joten jokea tulisi kunnostaa yläjuoksulta. Sieltä on aikoinaan tukinuiton tieltä raivattu kiviä, joita pitäisi palauttaa sinne ja lisätä soraa, jota taimen tarvitsee kutualustakseen. Gumbölenjoki on arvokas myös siksi, että sen vedenlaatu on rannikkojoeksi suhteellisen hyvä. Meritaimenen lisäksi Mankinjoen vesistön kunnostus hyödyttää myös vimpaa, ankeriasta ja nahkiaista, mahdollisesti myös vaellussiikaa. Espoossa kiihtyvä maankäyttö kuitenkin uhkaa Mankinjoen vesistön tilaa, joten hulevesien käsittelyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota. On vakava puute, ettei Väyläviraston suunnitelmissa sijoittaa raskas junavarikko Mankkiin, huomioida vaikutuksia arvokkaaseen Mankinjoen vesistöön.

Espoonjoki on kulttuurihistoriallisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas vesistö. Sen sivuhaarat Glims ja Gloms yhtyvät Kirkkojärven painanteessa Espoonjoen pääuomaksi, joka purkautuu Espoonlahteen. Jotta Espoonjoen taimenkanta voidaan turvata elinvoimaisena, tulee mahdollistaa lajille suotuisat elin- ja kutumahdollisuudet. On huolehdittava, että veden virtaama säilyy riittävänä myös kuivina kausina ja vesistöä on suojeltava epäpuhtauksilta. Taimen vaatii lisääntyäkseen hapekkaita oloja. Tärkeä kutualue on mm. Glimsinjoen Jorvinkoski. Lisääntymisolot paranevat, jos riittävä virtaama turvataan ja perattuja virtapaikkoja Träskändassa ja Ingaksessa ennallistetaan.

Espoonjoen taimenet ja muut vaelluskalat pääsevät esteettä liikkumaan latvavesiltä mereen asti, sillä joki on suorassa meriyhteydessä. Taimenien lisäksi Espoonjoen vesistössä on paljon särkiä, ahvenia ja haukia. Vesistössä on tavattu myös erittäin uhanalaista vaellussiikaa sekä vimpaa.

Runsas särkikanta liittyy usein liialliseen ravinnemäärään, joten Espoonjoen kutuolosuhteiden turvaamiseksi tarvitaan huolellisia suunnitelmia, pitkäjänteisiä suojelutoimia sekä kutusoraikkojen ennallistamista. Tarvitaan myös kokonaisvaltainen tilannearvio Espoonjoen valuma-alueen ravinne- ja hulevesistä sekä niiden hallinnasta. Jokiluonnon ekologista tilaa heikentää muun muassa rakentaminen, joka lisää kiintoaineen huuhtoumaa jokeen ja voi häiritä luontaista tulvimista.

Me allekirjoittaneet valtuutetut kysymme:

Miten Espoossa varmistetaan suunnitelmallisesti Espoonjoen meritaimenkannan suotuisan suojelun tila? Kuinka Espoonjoen vuonna 2008 laadittua suojelusuunnitelmaa on toteutettu?

Kuinka maankäytössä ja Espoon kaavoituksessa huomioidaan hulevesisuunnitelmat virtavesien suojelussa?

Kuinka suunnitelmallisesti etenee kalojen nousuesteiden poisto ja kutusorakoiden kunnostus Mankinjoen vesistöissä?

Miten Espoossa varmistetaan, ettei arvokkaita virtavesiämme ja meritaimenkantojen elinvoimaa uhata raskaalla rakentamisella, kuten junavarikko tai muu vastaava hanke?

Espoossa 8.6.2020

Johanna Karimäki

Risto Nevanlinna

Rauli Virtanen

Mika-Antti Kauste

Tiina Elo

Ekim Özdemir

Christina Gestrin

Arja Juvonen

Henrik Vuornos

Henna Partanen

Noora Koponen

Habiba Ali

Mikko Laakso

Pinja Nieminen

Mari Anthoni

Inka Hopsu

Saara Hyrkkö

Aulikki Pentikäinen

Tiina Pursula

Helka Hosia